
Araştırma Konusunun Belirlenmesi ve Planlanması, Nitel ve Nicel Tasarımlar

Araştırma planı, temel aşamalar ve kriterler . Yöntemler

Araştırma planının temel aşamaları

K-Konu / Araştırmanın konusu nedir?
A-Amacın netleştirilmesi, problem durumu,
araştırma soruları ve hipotez

L-Literatür Analizi / Eleştirel
değerlendirme

İ-İlgili literatürdeki tartışmalar ve boşluklar
nelerdir?

K-Kuram ve uygulama yönüyle ilgili
literatüre yapılan katkılar nelerdir?

Y-Yöntem / Araştırmanın yöntemi
nedir?

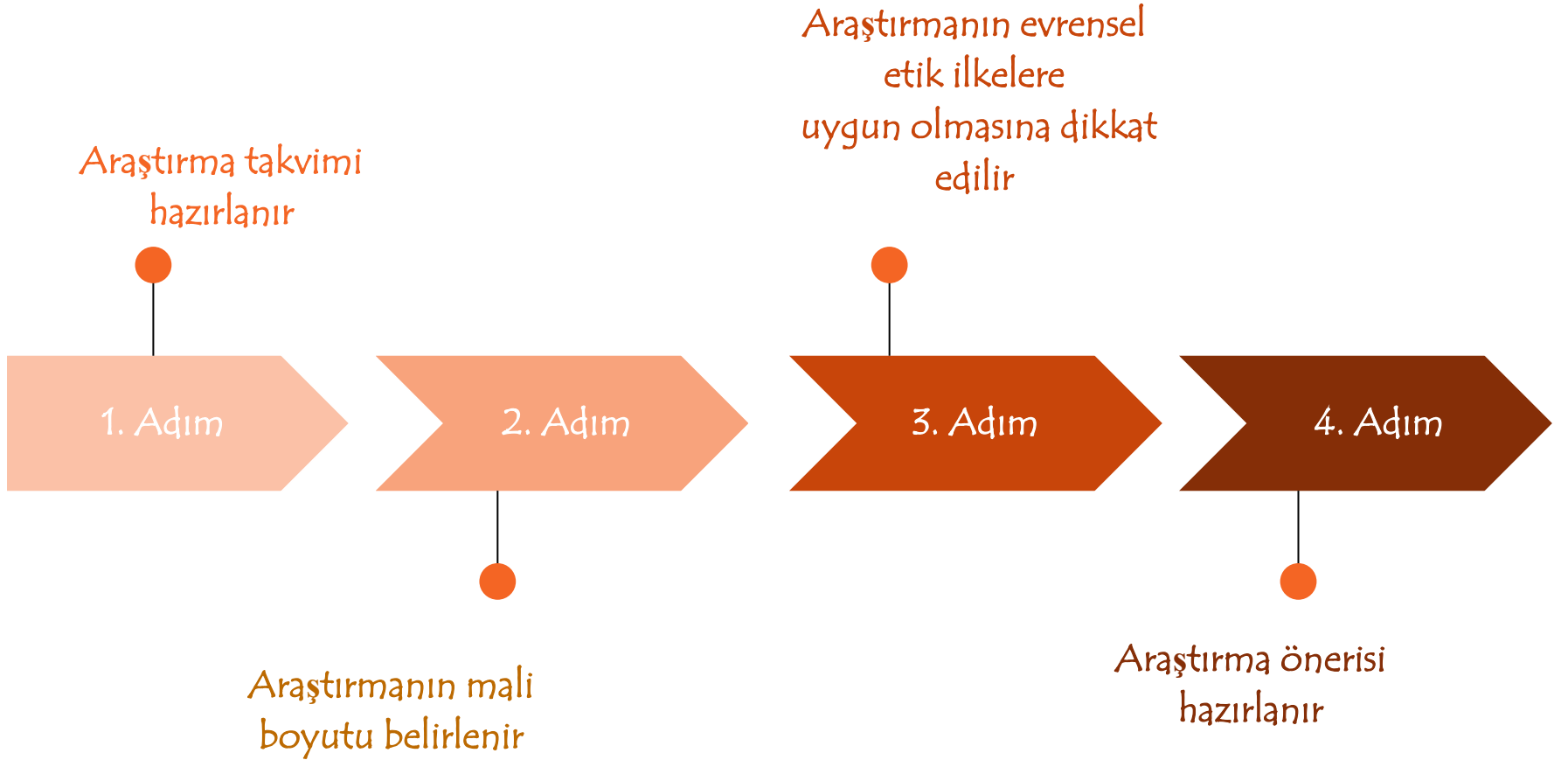
Araştırma Planı–Temel aşamalar

Cemaloğlu, N. (Ed.). 2020. Bilimsel Araştırma Teknikleri ve Etik.
Ankara: Pegem Akademi.

Yöntem

- Amaç ele alınır; araştırma soruları ve hipotezler gözden geçirilir.
 - Araştırmada ele alınacak olan kavram, yaklaşım, yöntem ve ölçüler tanımlanır.
 - Araştırmanın evreni, çalışma grubu ve sahası belirlenir. İhtiyaç duyulan veriler, veri kaynakları ve nasıl toplanacakları tespit edilir.
 - Veri analizi ve değerlendirmesinin nasıl yapılacağına karar verilir.
 - Verilerin geçerlik ve güvenilirliği değerlendirilir.
-

Araştırmanın Tasarımı

Literatür taramasının amaçları

Bourner, T. (1996). The research process: Four steps to success. T. Greenfield (Ed.), Research methods: guidance for postgraduates in (pp. 7-11). London: Arnold.

Amaç 1

Literatürdeki boşlukları ve araştırmaya ihtiyaç duyulan alanları tanımlamak.

Amaç 2

Daha önce yapılan çalışmaları tekrar etmekten kaçınmak.

Önceki çalışmalarda yapılan hatalara düşmemek, zaman kazanmak önemlidir.

Amaç 3

Daha önceki araştırmalarda gösterilen yeri tespit edip daha ileriye taşımak.

Araştırmanın mevcut bilgi ve fikirlerden oluşan bir platform üzerinde yükselmesini sağlamak amaçlanmaktadır.

Literatür taramasının amaçları-Bourner (1996)

Amaç 4

Aynı alanda çalışan araştırmacıları tanımak ve fikirlerine yer vererek haklarını teslim etmek.

Amaç 5

Araştırma konusunda bilgi seviyesini artırmak.

Amaç 6

Araştırma konusu ile ilgili olabilecek yöntemleri tanımlamak.

Amaç 7

Araştırma alanında ufuk kazandıran eserleri belirlemek.

Amaç 8

Araştırmayı diğer çalışmalarla ilişkili bir yere konumlandırmak.

Literatür taraması akademik araştırmaların
hangi bölümlerinde ne için yapılır?

Literatür taraması– Arı & Kaya (Ed.). (2014)

Tezlerde «literatür taraması»
bölümlerinde; makalelerin
«giriş» bölümlerinde

T-Tezler, tez önerileri,
makaleler

Temel konu, kavram ve
yaklaşımların
tanımlanması amacıyla
yapılmaktadır.

Tezlerde «literatür taraması»
bölümlerinde; makalelerin
«giriş» bölümlerinde

T-Tezler, tez önerileri,
makaleler

Çalışmanın teorik ve
metodolojik altyapısının
tarihi bir perspektiften
anlatılması amacıyla
yapılmaktadır.

Tezlerde «literatür taraması»
bölümlerinde; makalelerin
«giriş» bölümlerinde

E-Tezler, tez önerileri,
makaleler

Farklı çalışmalarda konu
ile ilgili ifade edilen
tartışmalar, gelişmeler,
problemler, araştırılması
gerekli olan noktaların
belirtilmesi amacıyla
yapılmaktadır.

Literatür taraması– Arı & Kaya (Ed.). (2014)

Tezlerde «literatür taraması» bölümlerinde; makalelerin «giriş» bölümlerinde

T-Tezler, tez önerileri, makaleler

Konunun önemini vurgulayan yerel ve küresel örneklerin sunulması amacıyla yapılmaktadır.

Tezlerde «literatür taraması» bölümlerinde; makalelerin «giriş» bölümlerinde

T-Tezler, tez önerileri, makaleler

Çalışmanın yapılma gerekçesi olan problem durumunu anlatan ve gösteren bilgi ve örneklerin sunulması amacıyla yapılmaktadır.

Tezlerde «literatür taraması» bölümlerinde; makalelerin «giriş» bölümlerinde

E-Tezler, tez önerileri, makaleler

Araştırma soruları ve hipotezin geçerliliğinin farklı çalışmalarda konu ile ilgili dile getirilen boşlukları dolduracak şekilde ifade edilmesi amacıyla yapılmaktadır.

Literatür taraması– Arı & Kaya (Ed.). (2014)

Tezlerde «literatür taraması» bölümlerinde; makalelerin «giriş» bölümlerinde

T-Tezler, tez önerileri, makaleler
Konu ile ilgili önemli ulusal ve uluslar arası kaynakların bulunması, bu kaynaklarda konunun ele alınış biçimi, tartışma alanları ve araştırma sonuçlarının yeni çalışmanın içeriğine uygun olarak değerlendirilmesi amacıyla yapılmaktadır.

Tezlerde, tez önerilerinde «literatür taraması» bölümlerinde; makalelerin «giriş» bölümlerinde

T-Tezler, tez önerileri, makaleler
Literatür taramasının yapılmasında kullanılan kriterlerin, hangi literatürün neden değerlendirilmeye alındığı veya alınmadığının ifade edilmesi amacıyla yapılmaktadır.

Literatür taraması– Arı & Kaya (Ed.). (2014)

«Yöntem» bölümlerinde

Y-Yöntem bölümlerinde
Çalışmada kullanılan yöntemlerin tarifi, nasıl geliştirildiği, nerelerde kullanıldığı, sınırlılıkları ve güçlü yanlarının farklı örneklerle birlikte sunulması amacıyla yapılmaktadır.

Genel metinlerde

A-Akademik metnin genelinde
Araştırma sahasının konu ile ilgili olan genel özelliklerinin ifade edilmesi, metin içinde ifade edilen ana fikirlerin örnek ve verilerle desteklenmesi amacıyla yapılmaktadır.

Sonuç ve Tartışma Bölümlerinde

S-Sonuç ve Tartışma
Araştırma sonuçlarının farklı çalışmalarda elde edilen sonuçlarla karşılaştırılması, farklı çalışmalardaki bulgular ile desteklenerek sonraki çalışmalar için öneriler sunulması amacıyla yapılmaktadır.

Literatür taraması nasıl yapılır?

Literatür taraması aşamaları–Arı & Kaya (Ed.). (2014); Çıkla (2021)

Ağım 1

Planlama aşamasında; araştırılacak konu başlıkları, kavramlar, anahtar kelimeler ve ihtiyaç duulan diğer bilgiler belirlenir.

Ağım 2

Bu aşama; kaynakların araştırılması, bulunması, incelenmesi ve literatür dokümanının hazırlanması adımlarından oluşur.

Ağım 3

Bu aşama; literatürün metne aktarılması ve yazılması adımlarından oluşmaktadır.

Kaynak inceleme yöntemleri

Tarama

Tarama, kaynakların tarih, isim veya bir istatistik gibi belirli bilgilerin bulunması amacıyla hızlı bir şekilde gözden geçirilmesi için kullanılan bir yöntemdir.

Atlayarak okuma

Metinlerin araştırma açısından en önemli fikir ve bilgilerin temin edilmesi için, seçili kısımlarının okunmasına dayalı bir literatür inceleme yöntemidir.

Kritik okuma

Kritik okuma, metinlerin detaylı bir şekilde okunmasını ifade etmektedir.

Nitel Araştırmanın Temel Özellikleri

Nesne/maddi olguları ölçer.

Değişkenler üzerine odaklanır.

Güvenirlik kilit önemdedir.

Kuram ve veriler ayırır.

Bağlamdan bağımsızdır.

Çok sayıda olay/katılımcı vardır.

İstatistiksel analiz gerektirir.

Araştırmacı olayın dışında, tarafsızdır.

Veri toplama ve analiz teknikleri arasında deney, anket, ikincil veriler, istatistiksel analiz ve matematiksel modellemeler yer almaktadır.

Nitel Araştırmanın Temel Özellikleri

Sosyal gerçeklik/kültürel anlam inşa eder.

Etkileşimli süreçlere, olaylara odaklanır.

Gerçeğe uygunluk/hakikilik kilit önemdedir.

Kuram ve veriler bütünleşmiştir.

Durumla sınırlı, bağlam bağımlıdır.

Az sayıda olay/katılımcı vardır.

Tematik analiz gerektirir.

Araştırmacı olayın içindedir, kendi perspektifini araştırmasına yansıtır.

Veri toplama ve analiz teknikleri arasında derinlemesine görüşme, odak grup görüşmesi, katılımcı gözlem, metin/belge inceleme ve söylem analizi yer almaktadır.

Nicel Araştırmanın Yöntemi

Araştırmacı, başlarken oluşturduğu hipotezi test eder.

Kavramlar, farklı değişkenler biçimindedir.

Ölçütler veri toplamaya başlamadan önce sistematik olarak oluşturulur ve standartlaştırılır.

Veriler kesin ölçümlerden elde edilen sayılar biçimindedir.

Kuram büyük ölçüde nedenseldir ve tümdengelimlidir.

Araştırma prosedürü standarttır ve yinelemeye sık rastlanır.

Analiz; istatistik, tablolar veya çizelgeler kullanarak ve bunların gösterdiklerinin hipotezlerle nasıl ilişkilendiğini tartışarak ilerler.

Nitel Araştırmanın Yöntemi

Araştırmacı, verilere gömüldükten sonra anlamı yakalar ve keşfeder.

Kavramlar; temalar, kodlar, genellemeler ve taksonomiler biçimindedir.

Ölçütler özel olarak oluşturulur ve çoğunlukla tek bir ortama veya araştırmacıya özğüdür.

Veriler; belgeler, gözlemler ve yazıya dökülmüş konuşmalardan kelimeler ve imgeler biçimindedir.

Kuram nedensel olabilir veya olmayabilir; genellikle tümevarımcıdır.

Araştırma prosedürü özeldir ve yinelenmeye pek rastlanmaz.

Analiz; kanıtlardan temalar ve genellemeler çıkararak ve verileri tutarlı, anlaşılır bir resim oluşturacak şekilde düzenleyerek ilerler.

*Nitel araştırmanın tasarım
aşamasındaki temel özellikleri-
Neuman (2014)*

D-Doğal Sorgulama / Olay ve olgular doğal ortamda gözlemlenir, ön bulgulardan hareket edilmez.

A-Araştırma Deseni/ Kurgu esnektir; süreç boyunca gerekli görülen düzenlemeler yapılır.

A-Amaçlı Örneklem/ Örneklem seçimi rastlantısal değildir.

*Nitel araştırmanın
veri toplama ve saha çalışması
aşamasındaki temel özellikleri-
Neuman (2014)*

N-Nitel Veri / Ayrıntılı gözlemler, derin sorgulamalar, düşünceler, deneyimler

A-Araştırmaya Katılım /

Araştırmacının pozisyonu, araştırılan olayın anlamlandırılmasında önemlidir.

E-Empati Yapan Tarafsızlık /

Araştırmacı, araştırılanlara karşı yargılamaksızın şeffaf, saygılı ve geri bildirimci olmalıdır.

D-Dinamik Sistem / Araştırmacı sistem ve durum dinamiklerini dikkate almalıdır.

*Nitel araştırmanın
analiz aşamasındaki temel özellikleri-*
Neuman, W. L. (2014). *Social Research Methods:
Qualitative and Quantitative Approaches. USA:
Pearson New International Edition.*

Ö-Özgün Durumlara Önem Verme / Her durum özel ve tektir.

T-Tümevarımcı Analiz ve Yaratıcı Sentez / Önemli kalıplar, temalar ve ilişkilerin tespiti için verinin ayrıntılarına girilir, analitik prensipler izlenir.

B-Bütüncül Perspektif / Çalışılan durum, parçalarının toplamından daha karmaşık bir sistemdir.

B-Bağlam Duyarlılık / Bulgular; sosyal, tarihi ve zamansal bağlam dikkate alınarak yorumlanır.

B-Bireysel Düşünceler ve Bakış Açıları / İncelenen olay bütün özgünlüğü ile yansıtılmalıdır ancak araştırmanın bakış açısı da anlaşılabilirliktir.

Nitel araştırmalarda yaygın olarak kullanılan araştırma tasarımı biçimleri-Arı & Kaya (Ed.). (2014)

Fenomenoloji

Amaç, yaşamı ve deneyimleri yaşandığı gibi tasvir etmektir; yaşamın tüm karmaşıklığı ile ele alınması gerekir.

Gömülü teori

Amaç, teori geliştirmektir; sosyal alanlarda ne tür problemlerin olduğu ve bunlarla nasıl mücadele edildiği keşfedilmeye çalışılır.

Etnografya

Amaç, bir kültürün özelliklerini ve karakteristiklerini tespit etmektir.

Nitel araştırmalarda yaygın olarak kullanılan araştırma tasarımı biçimleri-Arı & Kaya (Ed.). (2014)

Tarihsel analiz

Amaç, geçmişteki yaşamın, sosyal, siyasi, ekonomik ve kültürel dinamiklerin anlaşılmasına çalışılmasıdır.

Vaka araştırması

Amaç, hakkında araştırma yapılan kişi, grup, topluluk veya kurum hakkında derinlikli bir bilgiye sahip olmaktır.

İçerik analizi

Amaç, yazılı ve görsel kaynaklarla verilen mesajların sistematik bir şekilde analiz edilmesi ve tanımlanmasıdır.

Araştırma Konusunun Belirlenmesi ve Planlanması, Nitel ve Nicel Tasarımlar

Dr. Öğretim Üyesi Merve Görkem ZEREN AKBULUT
OMÜ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
TSB 601 Bilimsel Araştırma Yöntemleri ve Etik
